

ARALASH QOBILIYATLI SINFLARGA INGLIZ TILINI O'QITISHNING STRATEGIYALARI

Zulfizar Qochqorova

Farg'ona davlat universiteti Ingliz tili va adabiyot fakulteti o'qituvchisi

Maftuna Nabiyeva Nu'monjon qizi

Farg'ona davlat universiteti Ingliz tili va adabiyot fakulteti 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilni aralash qobiliyatli bolalarga ingliz tilini qanday o'qitish haqida so'z boradi. Talabalar har xil harakterga ega bo'lganligi singari turli xil o'rganish qobiliyatlariga ega : qaydidir talaba ko'rish orqali boshqasi ushlar yana boshqasi o'qish orqali o'rganishi mumkin . Maqolada aralash qobiliyatli sinflarni o'qitishning strategiyalarini ko'rib chiqish, uning roli va sababi taklif etiladi.

Kalit so'zlar: strategiya, qobiliyat, o'rganish, o'qish, o'qitish, qiziqish, motivatsiya.

Aralash qobiliyat yoki "heterojen" sinflarni tavsiflash uchun ishlatiladigan atamalardir. Turli darajadagi talabalardan iborat. Aslida, barcha sinflar ma'lum darajada ko'p jihatdan farq qiluvchi talabalardan iborat. Talabalar turli xil kuchli tomonlarga ega bo'lishi mumkin, ta'limning zaif tomonlari va yondashuvlari ham yo'q deya olmaymiz. Ular turli xil ta'limotlarga boshqacha munosabatda bo'lishlari mumkin. Usullari va sinfdagi vaziyatlar. Ushbu maqolada biz aralash qobiliyat omillarini muhokama qilamiz, aralash qobiliyat sinflarini o'qitishning afzalliklari va kamchiliklari, shuningdek, o'qituvchilar aralash qobiliyatli darslarni o'qitish uchun foydalanishlari mumkin bo'lgan strategiyalarni berib boramiz.

O'quvchilarning xususiyatlariga ta'sir qiluvchi ko'plab omillar mavjuddir. Ular bir-biridan yoshi, aql-zakovati, o'rganish uslubi, til qobiliyati, til darajasi, ona tili, o'quvchining mustaqilligi, motivatsiyasi yoki mavzuga munosabati bilan farqlanadi, yoki madaniy kelib chiqishi bilan farqlanadi. Albatta, juda ko'p turli sabablar bilan, o'qituvchilar duch kelishi mumkin bo'lgan aralash qobiliyatli muhitda o'qitishdagi qiyinchiliklar ko'p desak mubolag'a bo'lmaydi. Masalan, qiziqishlar. Talabalar o'rganish uslublari, motivatsiyalari va qiziqishlarida farq qilishi mumkin. O'qituvchilar aralash qobiliyat sinflari rag'batlantiruvchi tarkibni ta'minlash uchun kurash olib borishadi.

Sinfdagi barcha talabalar uchun qiziqarli usullarning samaradorligi yoki mavzularning qiziqarli ekanligi muhim hisoblanadi. Aralash qobiliyatli sinflarda barcha o'quvchilarning samarali o'rganishini ta'minlash qiyin. Darsning mazmuni yoki faoliyati ba'zilar uchun juda oson, boshqalari uchun esa juda qiyin bo'lishi mumkin. Uchinchi sabab, ehtimol, o'qitish uchun ishlatiladigan materiallar. Materiallar odatda murakkab va muayyan turdagi o'quvchilarga mo'ljallangan va o'quvchilarga variantlar yoki moslashuvchanlikni taklif qilmasligi mumkin. Sababi ishtirok etish bo'lishi mumkin - aralash qobiliyatli sinflarda, ilg'or talabalar moyilzaif o'quvchilarga qaraganda faolroq ishtirok etishadi. Ishtirok etish yoki e'tibor yetishmasligi o'quvchilarning bilim olish darajasiga ta'sir qilishi mumkin. Oxirgi bo'lsa ham, shu darajada muhim bo'lmagan; bir xil ahamiyatga ega bo'lgan eng muhimi o'quvchilarning individual xabardorligidir. Sinfdagi barcha o'quvchilarning muvaffaqiyatini bilish va nazorat qila oladigan o'qituvchilarni topish biroz mushkul. Katta sinflarda farqlar, o'qituvchilar vaqt va e'tiborni barcha talabalarga teng taqsimlay olmaydi. Har bir tanganing ikki tomoni bor va aralash qobiliyat sinflari ham o'zlarining afzalliklariga ega. Misol uchun, aralash qobiliyatli sinflar boy kadrlar zaxirasini ta'minlaydi. Talabalar turli xil kelib chiqishi, qarashlari, g'oyalari va qiziqishlariga ega. Sinfga qiziqarli, turli xil talabalarga asoslangan darslarni taqdim etish kerak bo'ladi. Bunday turli xil sinflar o'qitish qiziqarli va yangilik va ijodkorlik uchun ko'proq imkoniyatlar beradi. Aralash qobiliyatli sinflarda "tarbiyaviy ahamiyatga ega" jihati bor, chunki ularning o'zaro ta'siri orqali talabalarga yordam berishi mumkin va bir-birini o'rganish uchun kerakli. O'quvchilarning avtonomiyasi bunday o'quv muhitida rivojlanadi, masalan o'qituvchilar har doim ham individual bo'la olmaydi, talabalar bir-biriga yordam beradi yoki o'rgatadi; birgalikda yoki yakka tartibda ishlashadi. Aralash qobiliyatli sinflar o'qituvchilar uchun imkoniyatlar yaratadi o'zlarini kasbiy jihatdan rivojlantiradi, chunki o'qituvchilar muammoni hal qilish usulini qo'llashlari kerak bo'ladi. Duch kelgan qiyinchiliklarga va bir qator yondashuvlarni sinab ko'rish kerak. O'qituvchilar o'zlarining aralash qobiliyatlarida duch keladigan qiyinchiliklardan xafa bo'lishlari mumkin sinf xonalari va muvaffaqiyatli ta'lim va o'qitish muhitini qanday yaratishni bilmasligi mumkin. Bir sinfdagi barcha o'quvchilarning ehtiyojlarini qondiradi. Tanish o'qituvchilar talabalarning turli qobiliyatlari va ehtiyojlarini hisobga oladi va aralash qobiliyatli o'qitish strategiyalaridan foydalanadi, talabalarning turli xil ta'lim ehtiyojlarini qondirish uchun yanada samarali jihozlangan bo'lishi kerak. Aralash qobiliyatli sinflarni boshqarish uchun ba'zi foydali strategiyalar mavjud.

Birinchi dan, sinfda qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratish muhim, bu yerda talabalar o'zlarini ishonchli his qiladilar va o'z qobiliyatlari darajasida eng yaxshi tarzda bajarishlari mumkin. Ikkinchi dan, o'qituvchi tomonidan sinfni samarali boshqarish ham o'quvchilarning ko'proq ishtirokini ta'minlaydi. Sinfni boshqarish usullari tashkilotni o'z ichiga oladigan maksimal ta'lim salohiyati uchun sinfni tashkil qilish, barcha talabalarni jalb qilish, o'rganish va jalb qilish uchun o'quvchilarning ismlari, o'qituvchilarning sinfga munosabati orqali ijobiy munosabatni rivojlantirish; maqtash va rag'batlantirish, baholash va tegishli o'qituvchi nutqidan foydalanish, doskadan foydalanish yaxshi ko'rsatmalar berish, tushunchalarni so'rash orqali o'quv faoliyatini samarali boshqarish va boshqarish savollarni tekshirish, juftlik va guruh ishlaridan foydalanish, vaqt chegaralarini belgilash, faoliyatni kuzatish va shu jumladan birgalikda ishlash haqida fikr-mulohazalar kerak.

Keyingi strategiya xilma-xillik - turli mavzular, usullar ta'lim, e'tibor, materiallar va faoliyat. Turli xillik talabalarda qiziqish va motivatsiyani yaratadi; darslar esa o'quvchilarning turli darajalari, qobiliyatlari va o'rganish uslublariga moslashtiriladi. Siz bu yerda guruhlashni qo'shishingiz mumkin - sinfda bir qator o'zaro ta'sir shakllaridan foydalangan holda. Talabalar ishlashlari kerak guruhlarda, juftlikda va yakka tartibda. Guruhlarni tez-tez o'zgartirish kerak, bu talabalarga imkon beradi turli talabalar bilan ishlash imkoniyati ularni rivojlantiradi. Bundan tashqari, qiziqish ham katta rol o'ynashi mumkin. O'qituvchilar darslarni mazmuni, mavzusi va faoliyati jihatidan qiziqarli o'tkazishlari kerak. O'quvchilarning nimaga qiziqishini bilib olishi kerak. Sinf xonasi, talabalarga loyiha ishi orqali o'z qiziqishlarini sinf bilan baham ko'rishiga imkon bering va "ko'rsatish va aytib berish" kabi shaxsiylashtirish faoliyati yoki o'quvchilarga tarkib, mavzularni tanlash imkonini beradi yoki kerak bo'lsa, sinflar uchun tadbirlar ham uyishtirish kerak bo'ladi. Ushbu ro'yxatdagi oxirgi, lekin eng muhimi - hamkorlik. Talabalarni birgalikda ishlash va hamkorlik qilishga undash talabalar uchun bir qancha afzalliklarga ega bo'ladi. Talabalar o'quvchilarning mustaqilligini rivojlantiradilar va tengdoshlaridan o'rganadilar har doim o'qituvchiga suyanish kerak. Vazifalarni hamkorlikda bajaradigan talabalar qanday bajarishni o'rganadilar murosaga kelish, ma'noni muhokama qilish va o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirish. Birgalikda vazifalarni bajarish mumkin loyiha ishlarini, shuningdek, juftlik yoki guruh faoliyatini o'z ichiga oladi.

Barcha fikrlarni umumlashtirib, aytishimiz mumkinki, o'qituvchilar o'z talabalariga aralash qobiliyatli sinflarni o'qitish uchun ijobiy va o'ziga xos strategiyalarni qo'llashsa darslar qiziqarli va mazmunli bo'lar edi

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kerol Enn Tomlinson, Differentsiallashtirilgan sinf: talablarga javob berish Barcha o'quvchilar, maqola, 1999 yil.
2. Edmund Dadli va Erika Osvat, aralash qobiliyatlarni o'qitish. - Oksford universiteti Matbuot, 2016.
3. Vudvord, T. Rejalashtirish darslari va kurslari. Kembrij. - CUP, 2001 yil.
4. Fisher R. Bolalarni o'rganishga o'rgatish. - Cheltenham: Nelson Thornes Ltd, 2001 yil. © Yunusova A.A., 2019